

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

§ 88

Lausuntopyyntö, Eläkejärjestelmien erillisyyttä selvittävä työryhmä

HOLDno-2019-277

Valmistelija / lisätiedot:
Päivi Rahkonen
paivi.rahkonen@hollola.fi
kunnanjohtaja

Liitteet

1 Lausuntopyyntö;_Eläkejärjestelmien_erillisuus liite

Oheismateriaali

1 Kuntaliitto on laatinut Eläkejärjestelmien erillisuus raportista alustavan lausunnon
2 Liite-hv19e03-eläkejärjestelmälausunto

Kuntien eläkejärjestelmässä työnantajat ovat Kevan jäsenyhteisöjä. Kunnat, kuntayhtymät, Keva ja Kuntien takauskeskus ovat Kevan jäsenyhteisöjä lain nojalla. Ne eivät voi järjestää työntekijöidensä eläketurvaa muussa eläkelaitoksessa.

Eri sektorien työeläkejärjestelmät ja niiden rahoitus ovat olleet alusta asti toisistaan erillisiä. Rahoituksen osalta pääsääntönä on, että kukin eläkejärjestelmä vastaa omista kuluistaan. Menneisyudessa eläkkeiden määräytymissäännöt poikkesivat eri eläkelaeissa toisistaan monilta merkittäviltä osilta. Erityisesti julkisen alan eläke-edut ovat olleet yksityisten alojen tasoa parempia. Kuitenkin 1990-luvulta lähtien etuuksien määräytymissäännöksiä on harmonisoitu. Menneisyudessa kartutetut eläkkeet vaikuttavat kuitenkin vielä pitkään eläkemenoon ja näin ollen eläkkeiden rahoitukseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja maakuntauudistuksen projektiryhmä asetti 12.6.2017 sosiaali- ja terveysministeriön ja valtiovarainministeriön yhteisen työryhmän arvioimaan, onko työeläkejärjestelmässä mahdollista luopua kunnallisen ja yksityisen sektorin eläkejärjestelmien erillisyydestä sekä arvioimaan mahdollisen muutoksen vaikutukset.

Toimeksiannon taustalla oli se, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja maakuntauudistuksen seurauksena nykyistä suurempi osuus julkisesti rahoitetusta sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotannosta tulee siirtymään yksityiselle sektorille. Tämänkaltainen siirtymä merkitsee työeläkejärjestelmässä vakuutettujen määrän vähenemistä kunnallisessa eläkejärjestelmässä ja kasvua yksityisen sektorin eläkejärjestelmässä.

Toimeksiannon mukaan eläkejärjestelmien erillisyyttä selvittävän työryhmän tehtävänä on:

1. selvittää, onko tarkoituksenmukaista ja mahdollista luopua kokonaan tai osittain nykyisestä kunnallisen ja yksityisen sektorin eläkejärjestelmien erillisyydestä, ja
2. jos työryhmä työssään päätyy siihen, että järjestelmien yhdistämistä ei ole tarkoituksenmukaista toteuttaa, tehdä ehdotus niistä pysyvistä tai määräaikaista toimista, jotka ovat siinä tilanteessa tarpeen.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

Yksityisten alojen eläkejärjestelmä toimii osittain rahastoivalla periaatteella, jossa osa kunakin vuonna maksetuista työeläkemaksuista rahastoidaan tulevia vuosia varten ja loppuosa käytetään kyseisenä vuonna maksettavien eläkkeiden rahoitukseen. Tällä hetkellä yksityisalojen työeläkemaksuista rahastoidaan noin yksi euro kuudesta, ja loput käytetään nykyeläkkeiden maksuun. Sijoitustuottojen ansiosta rahastoitu osuus eläkemenosta on suurempi kuin maksuista. Joka neljäs eläke-euro saadaan rahastoidusta osasta.

Kunnallinen eläkejärjestelmä on luonteeltaan jakojärjestelmä, mutta siihen sisältyy myös puskuriluonteinen rahasto. Maksua kerätään vuosittain sen verran, että kuluvan vuoden menot saadaan maksettua. Vuosina 1988-2016 maksua on kerätty eläkemenoja suurempana. Tällä tavoin tuleviin eläkevastuisiin on varauduttu eläkevastuurahaston avulla. Rahasto on luonteeltaan puskurirahasto ja sillä tasoitetaan eläkemenon vaikutuksia eläkemaksuun tulevaisuudessa. Eläkevastuurahastoon vuosittain siirrettävästä määrästä päättää Kevan valtuuskunta. Sekä kuntaeläkkeiden että TyEL-eläkkeiden rahoitus peritään työntekijöiltä ja työnantajilta työeläkemaksuina.

Eläkkeet on turvattu joka tilanteessa, sillä Kevan jäsenyhteisöt ja viime kädessä koko kuntasektori ovat yhteisvastuussa eläkkeiden rahoituksesta, ja TyEL-eläkkeiden osalta turva on hoidettu eläkelaitosten yhteisvastuun avulla: eläkelaitoksen konkurssitilanteessa eläkkeet turvataan yhteisvastuulla, jossa eläkekustannukset jaetaan kaikkien eläkelaitosten kesken.

Työryhmän tarkastelemat vaihtoehdot:

- Vaihtoehto 1. Maksutulokertymän tasaaminen
- Vaihtoehto 2: Keva mukaan tasaukseen
- Vaihtoehto 3: Jako ikäluokittain
- Vaihtoehto 4: Uusi työ TyEL:iin
- Vaihtoehto 5: Koko Kevasta TyEL-laitos
- Vaihtoehto 6: Parempi turva eriytetään

Edellä kuvattujen eri mallivaihtoehtojen arvioinnin perusteella työryhmä päätti tarkastella ja arvioida tarkemmalla tasolla vain osaa mallivaihtoehdoista. Ensisijaisesti työryhmän tehtävänä oli arvioida eläkejärjestelmien yhdistämisen mahdollisuutta. Rahoitusmallivaihtoehdot 5 ja 6 toteuttaisivat tämän tavoitteen parhaiten, vaihtoehdot 3 ja 4 osittain. Sen sijaan rahoitusmallivaihtoehdot 1.1, 1.2 ja 2 eivät toteuta tätä tavoitetta.

Rahoituksellisesti mallit 5 ja 6 ovat samanlaisia, mutta malli 5 sisältää ongelmia ainakin siinä, että sama eläkelaitos hoitaisi sekä TyEL:n että JuEL:n mukaista toimintaa. Etuuspuoleen peilaten käytännössä TyEL:a paremman turvan karttuminen pitäisi päättyä ja etuuksiin voisi mahdollisesti tulla muutoksia JuEL:n laukaus säännösten kautta. Näin ollen näistä eläkejärjestelmät täysin yhdistävästä mallivaihtoehdosta malli 6 olisi parempi.

Uudistuksessa nykyisestä Kevasta muodostettaisiin kaksi eläkelaitosta: Julkis-Keva ja TyEL-Keva.

Työryhmässä tehtyjen alustavien laskelmien mukaan järjestelmien maksuvaikutuksiltaan neutraali yhdistäminen vaatii kuntien eläkejärjestelmästä 10,5

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

miljardin euron suuruisen varojen siirron yksityiseen TyEL-järjestelmään. Tämän päälle tulevat siirrot TyEL-Kevaan siirtyvän vakuutuskannan edellyttämiin rahastoihin ja TyEL-Kevan vakavaraisuuspääomaan. Osa siirtojen rahoituksesta joudutaan keräämään kunnilta uudessa järjestelmässä muita sektoreita korkeampina eläkemaksuina. Kaiken kaikkiaan yhdistyminen olisi toteutuessaan historiallisen suuri eläkevarallisuuden siirto kunnallisesta eläkejärjestelmästä yksityiseen eläkejärjestelmään.

Tulevaisuuden muutostrendeihin liittyy monia epävarmuuksia. Eläkejärjestelmien yhdistäminen kasvattaisi molempien eläkejärjestelmien osalta joukkoa, joka kantaa riskin mahdollisista toimintaympäristön muutoksista. Yhdistymisen jälkeen yhdistettyyn eläkejärjestelmään kohdistuvat riskit kannettaisiin yhdessä nykyisten yksityisen sektorin ja kunnallisen eläkejärjestelmän rahoittajien kesken. Eläkejärjestelmään vaikuttavia merkittäviä muutoksia voi tapahtua esimerkiksi työllisyydessä, sijoitusmarkkinoilla, syntyvyydessä, nettomaahanmuutossa tai keskimääräisen eliniän kehityksessä. Yhdistäminen myös poistaisi työvoiman siirtymistä aiheutuvat eläkejärjestelmien maksupohjiin kohdistuvat riskit.

Yhdistämisen jälkeen eläkejärjestelmillä ei enää olisi vaikutusta kunnallisten palvelujen tuottamistapaan eikä rakennemuutosten yhteydessä tarvitsisi tehdä etuuksiin liittyviä erityisjärjestelyjä.

Maksuvaikutusten neutraloinnin jälkeen yhdistymisen vaikutus julkiseen talouteen olisi kokonaisuutena neutraali kummassakin vaihtoehdoissa neutraalintimallisissa. Laskelmat ovat kuitenkin herkkiä käytetyille oletuksille ja ennusteille. Mikäli toteutuva kehitys poikkeaisi olennaisesti ennakoidusta, lopputulos ei välttämättä olisi enää yhtä lähellä maksuvaikutusten neutraaliutta. Jälkikäteen maksuvaikutusten neutraaliuden toteutumisen arviointi on hankalaa tai mahdotonta. Tästä syystä tarkoituksena ei ole muuttaa jälkikäteen maksuvaikutusten neutraaliuden saavuttamiseksi tehtyjä ratkaisuja. Julkisen talouden alasektoreiden kesken maksuvaikutusten neutraalius ei kuitenkaan täysin toteutuisi, sillä valtiontalous ja kuntatalous vahvistuvat hieman ja näiden peilikuvana eläkelaitosten talous heikkenisi jonkin verran.

Ehdotus

Esittelijä: Päivi Rahkonen

Hollolan kunnanhallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Vaikka sosiaali- ja terveystoimen uudistaminen hallituskauden 2015-2019 mallilla ei ole edennyt, tarpeet kunnallisen ja yksityisen eläkejärjestelmän yhdistämisestä eivät ole poistuneet. Eläkejärjestelmien yhdistämistä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena ja perusteltuna. Eläkejärjestelmien yhdistäminen kasvattaisi molempien eläkejärjestelmien osalta joukkoa, joka kantaa riskin mahdollisista toimintaympäristön muutoksista.

Edellytyksenä eläkejärjestelmien yhdistämiselle kuitenkin on, ettei se saa vaikuttaa eläketurvan tasoon eikä ansaittuihin eläkeoikeuksiin eikä yhdistyminen saa muuttaa yksityisen eikä julkisen sektorin arvioitua pitkän aikavälin kokonaisuusmaksurasitusta. Tämän edellytyksen täyttymisen varmistaminen vaatii jatkotyötä ja selvittämistä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi

kirjaamo@stm.fi, henkilöstöpäällikkö

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

Päätös on viety nähtäväksi www.hollola.fi 17.4.2019

Otteen oikeaksi todistaa

Hollolan kunnan kirjaamo
18.04.2019

Virpi Hurri
toimistosihtheeri

Tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi sähköisellä viestillä, joka on lähetetty
18.4.2019

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§88

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §).

Vesihuoltolaitoksen ja sen asiakkaan välinen kiinteistön vesihuoltoa koskeva riita-asia käsitellään käräjäoikeudessa. (Vesihuoltolaki 119/2001 § 34).